

3 september 2025

Svar till: ju.remissvar@regeringskansliet

Kopia till: ju.L5@regeringskansliet.se

Diarienummer: Ju2025/01317

Remissvar: En straffreform (SOU 2025:66)

Föreningen Sveriges socialchefer (FSS) har från Justitiedepartementet fått remiss av betänkandet En straffreform (SOU 2025:66). I remissen ligger att regeringen vill ha synpunkter på förslagen och bedömningarna i betänkandet, inklusive de alternativa förslag och bedömningar som finns i del 8 (kapitel 17 och 18). Remissvaren ska ha kommit in till Justitiedepartementet senast den 9 oktober 2025.

Om FSS

Föreningen Sveriges socialchefer (FSS) är en partipolitiskt obunden förening som företräder cirka 400 socialchefer i Sverige. Föreningen verkar utifrån den professionella kunskapen hos sina medlemmar och med syftet att bidra till utvecklingen av den svenska välfärden och en kunskapsbaserad socialtjänst.

FSS synpunkter på betänkandets förslag

FSS konstaterar att förslagen i En straffreform sammantaget innebär en tydlig förskjutning mot en mer repressiv kriminalpolitik, med straffskärpningar och längre fängelsestraff som centrala inslag. Vi ser allvarliga risker med denna utveckling, då det saknas evidens för att strängare straff i sig har en brottsförebyggande effekt. Erfarenhet och forskning visar att sociala insatser, rehabilitering och stöd i återanpassning har större betydelse för att minska återfall i brott.

Vi är oroade över att reformen riskerar att:

- Öka antalet personer som avtjänar långa fängelsestraff och därmed öka behovet av omfattande sociala insatser efter frigivning.
- Försvåra möjligheterna till integration och egen försörjning för personer som varit frihetsberövade under längre tid.
- Leda till att rehabiliterande insatser avbryts när personer kallas in för att avtjäna straff.
- Försämra mottagligheten och motivationen hos den dömda att delta i stöd- och behandlingsinsatser.
- Ge negativa konsekvenser för barn, både som anhöriga till frihetsberövade och som unga lagöverträdare.

Barnrättsperspektivet

Barns rättigheter och behov av trygghet, skydd och utveckling måste ges större utrymme i reformarbetet. Förslagen innebär att fler barn kommer skiljas från frihetsberövade föräldrar under längre tid, utan att kompensatoriska åtgärder föreslås. Likaså riskerar fler unga lagöverträdare att placeras i ungdomsfängelse, en form som forskning visar kan förstärka kriminella beteenden.

FSS anser att reformen bör kompletteras med:

- Åtgärder som tillgodoser barns rätt till kontakt med frihetsberövade föräldrar.
- Insatser som stärker unga lagöverträdare i öppnare vårdformer med fokus på rehabilitering och återintegrering.

Särskilt sårbara grupper

Vi ser risker med att personer med psykisk ohälsa, intellektuell funktionsnedsättning eller beroendeproblematik i högre grad kommer att dömas till långa fängelsestraff. Denna målgrupp saknar ofta förutsättningar att fullt ut förstå konsekvenserna av sitt handlande och är i större behov av stödjande insatser än av straffskärpning.

Brottsofferperspektivet

FSS delar uppfattningen att brottsofferperspektivet ska stärkas, men vi menar att straffskärpning i sig inte är tillräcklig upprättelse. Brottsoffer behöver tillgång till skydd, stöd i rättsprocesser, kris- och behandlingsinsatser samt långsiktigt stöd för att hantera konsekvenserna av brottet.

Avslutande kommentarer

FSS avstyrker de delar av reformen som innebär generella straffskärpningar och längre fängelsestraff utan att samtidigt förstärka de rehabiliterande och stödjande insatserna under och efter strafftiden. Förslagen står i kontrast till den pågående reformen av socialtjänstlagen, vars inriktning är att stärka det förebyggande arbetet och ge stöd tidigare för att undvika omfattande och kostsamma insatser.

Vi uppmanar regeringen att:

- Utforma reformen i linje med evidens och beprövad erfarenhet.
- Säkerställa att konsekvensanalyser görs ur ett barnrättsligt, socialt och ekonomiskt perspektiv.
- Stärka rehabiliterande insatser, både inom kriminalvården och i samverkan med socialtjänsten och hälso- och sjukvården, som en integrerad del av påföljdssystemet.

Till syvende och sist brottas samhället med begränsade resurser. Att öka antalet fängelseplatser och döma till allt längre straff kommer att bli kostsamt. Att omfördela dessa medel till sociala insatser och insatser som utjämnar skillnader skulle sannolikt fungera brottsförebyggande och vara bättre investerade medel än att öka antalet fängelseplatser.

För Föreningen Sveriges socialchefer

Monica Persson
Ordförande

Föreningen Sveriges socialchefer är en partipolitiskt obunden förening som verkar för utveckling av den svenska välfärden. Vi bedriver påverkansarbete inom socialpolitiska frågor, bland annat genom den årliga konferensen Socialchefsdagarna.